

Guia docent

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	20296 - Les Arts Figuratives al Món Romà / 1
Titulació	Grau d'Història de l'Art (Pla 2014) - Tercer curs
Crèdits	6
Període d'impartició	Segon semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
Isabel Juana Escandell Proust <i>Responsable</i> isabel.escandell@uib.es	17:00	18:00	Dijous	07/01/2020	30/06/2020	Despatx: AC-12. Edifici: Ramon Llull
	11:00	12:00	Dimarts	07/01/2020	30/06/2020	Despatx: AC-12. Edifici: Ramon Llull

Contextualització

L'assignatura "Les Arts Figuratives al Món Romà" és una matèria que permet aprofundir i ampliar els coneixements de l'art figuratiu de l'antiga Roma dins del títol de grau en Història de l'Art. Es centra en la producció escultòrica i pictòrica de la República i de l'imperi.

Requisits

Recomanables

És recomanable haver cursat i superat l'assignatura "Art Clàssic: Grècia i Roma"

Així mateix, el coneixement -lectura- de diversos idiomes estrangers resultarà de gran utilitat

Competències

Específiques

- * CE1 – Competències fonamentals (coneixement disciplinari). Consciència crítica de les coordenades espai i temps (diacronia i sincronia) i dels límits i les interrelacions geogràfiques i culturals de la història de l'art.

Guia docent

- * CE8 – Competències fonamentals (coneixement disciplinari). Coneixements bàsics d'iconografia, com a clau per a la interpretació de les imatges.
- * CE9 – Competències aplicades i professionals (saber fer). Coneixement pràctic dels processos bàsics de la metodologia científica en història de l'art: estats de la qüestió, anàlisis integrals de l'obra d'art, replantejament de problemes, cerca d'informació inèdita, plantejament d'hipòtesi, processos crítics de síntesi, formulació ordenada de conclusions.

Genèriques

- * CG2 – Capacitat de comunicació oral i escrita a l'hora de transmetre el coneixement adquirit.
- * CG3 – Capacitat per a treballar de forma autònoma i en equip en l'àrea d'estudi de la història de l'art.

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

Continguts temàtics

BLOC A. ARTS DEL COLOR

Tema 1. Introducció

Antecedents de les arts del color romanes en l'art etrusc i l'art hel·lenístic: obres originals i còpies romanes. Les obres pictòriques segons les fonts literàries i històriques. Tècniques artístiques de les arts del color romanes.

Tema 2. Pintura mural

Particularitats i problemàtica en l'estudi de la pintura mural romana. Els quatre estils pompeians. Relacions entre la pintura i l'estuc. La pintura mural posterior a l'any 79. Repertori iconogràfic en la pintura mural: repetició de models grecs i noves creacions romanes. Adequació dels repertoris pictòrics als espais murals de les domus, villae, palaus, edificis públics i recintes funeraris.

Tema 3. Pintura a l'encàustica

El retrat funerari en l'Egipte romà.

Tema 4. Mosaic

Mosaics pavimentals i parietals. Ubicació i temàtica iconogràfica i funció. Els mosaics bícroms de tradició romana front a la riquesa policroma i iconogràfica del nord d'Àfrica.

BLOC B. ARTS ESCULTÒRIQUES

Tema 5. Introducció

Antecedents de les arts escultòriques romanes en l'art etrusc i l'art hel·lenístic: obres originals i còpies romanes. Les obres escultòriques segons les fonts literàries i històriques. Tècniques artístiques de l'escultura romana.

Tema 6. Escultura en l'època tardorepublicana i els inicis de l'imperi

La retratística. D'Octavi a August i els inicis de la iconografia imperial.

Tema 7. Escultura imperial i plebea fins el segle IV

Guia docent

Obres públiques i privades sota la impronta imperial: des de la retratística a les propostes propagandístiques (en temples, palaus, obres honorífiques i commemoratives) i en el món funerari. El sorgiment de l'art plebeu i la seva aproximació a l'art aúlic imperial.

Metodologia docent

1- METODOLOGIA ORDINÀRIA. Consta de sessions presencials i no presencials, com s'assenyala a continuació.

2- METODOLOGIA ALTERNATIVA: L'assignatura ofereix un **ITINERARI B de presencialitat i d'avaluació**, que s'ha de fixar entre el professor i l'estudiant per mitjà d'un contracte acadèmic durant les dues primeres setmanes d'impartició d'aquesta assignatura.

Poden acollir-se a l'itinerari B aquells alumnes que reuneixin alguna d'aquestes condicions (que s'han acreditar documentalment):

- 1- Estar treballant amb una mitjana de dedicació equivalent, com a mínim, a la meitat de la durada màxima de jornada ordinària de treball.
- 2- Estar afectat per una discapacitat física, sensorial o psíquica, en un grau igual o superior al 33 per cent.
- 3- Tenir 45 anys o més en la data d'inici del curs acadèmic.
- 4- Estar en situació de protecció a la família o haver de tenir cura de persones dependents.
- 5- Trobar-se en altres situacions extraordinàries que l'òrgan competent valori com a determinants per ser incorporat a la situació de dedicació a l'estudi a temps parcial.

Els alumnes interessats a acollir-se a l'itinerari B hauran de presentar al professor responsable de l'assignatura -durant la primera quinzena lectiva de cada semestre- un escrit amb la sol·licitud raonada i les evidències documentals que acreditin trobar-se en algun dels supòsits indicats.

Amb el propòsit d'afavorir l'autonomia en l'adquisició de coneixements per part de l'alumnat, l'assignatura s'oferta a l'aula digital. D'aquesta manera l'alumne tindrà en línia i al seu abast i disposició una comunicació amb el professor i recursos electrònics específics.

Activitats de treball presencial (2,4 crèdits, 60 hores)

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Classes magistrals	Grup gran (G)	Mitjançant el mètode expositiu, el professor establirà els fonaments teòrics que componen la matèria. A més, es donarà informació per a cada tema de tipus bibliogràfic, sobre el mètode de treball i el material que haurà d'utilitzar l'alumnat per preparar de forma autònoma determinats continguts. Aquesta matèria serà avaluada en els exàmens parcials.	42
Classes pràctiques	Classes pràctiques	Grup gran (G)	El professor programarà un seguit d'activitats pràctiques per desenvolupar de manera presencial a l'aula o bé de forma no presencial. Els alumnes disposaran d'informació a l'aula digital. Aquesta matèria serà avaluada en els exàmens parcials.	14
Avaluació	Examen parcial 1	Grup gran (G)	Es realitzarà un examen parcial a mitjans del semestre, que serà recuperable durant el període de l'avaluació extraordinària. Tindrà una durada de 2 hores.	2

ITINERARI A:

Guia docent

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
			<ul style="list-style-type: none"> - En aquest examen s'avaluaran els continguts desenvolupats en les classes teòriques i pràctiques. - Format de la prova: constarà de dues parts 1. Identificació i comentari d'obres, seguint el format de preguntes de resposta llarga 2. Pregunta-tema a desenvolupar, de resposta llarga o desenvolupament. <p>ITINERARI B:</p> <ul style="list-style-type: none"> - En aquest examen s'avaluaran els continguts desenvolupats en les classes teòriques i preparats de forma autònoma per l'estudiant - Format de la prova: constarà de dues parts 1. Identificació i comentari d'obres, seguint el format de preguntes de resposta llarga 2. Pregunta-tema a desenvolupar, de resposta llarga o desenvolupament. 	
Avaluació	Examen parcial 2	Grup gran (G)	<p>Es realitzarà un examen parcial a finals del semestre, que serà recuperable durant el període de l'avaluació extraordinària. Tindrà una durada de 2 hores.</p> <p>ITINERARI A:</p> <ul style="list-style-type: none"> - En aquest examen s'avaluaran els continguts desenvolupats en les classes teòriques i pràctiques. - Format de la prova: constarà de dues parts 1. Identificació i comentari d'obres, seguint el format de preguntes de resposta llarga 2. Pregunta-tema a desenvolupar, de resposta llarga o desenvolupament. <p>ITINERARI B:</p> <ul style="list-style-type: none"> - En aquest examen s'avaluaran els continguts desenvolupats en les classes teòriques i preparats de forma autònoma per l'estudiant - Format de la prova: constarà de dues parts 1. Identificació i comentari d'obres, seguint el format de preguntes de resposta llarga 2. Pregunta-tema a desenvolupar, de resposta llarga o desenvolupament. 	2

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula digital.

Activitats de treball no presencial (3,6 crèdits, 90 hores)

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Ressenyes	ITINERARI B: preparació de dues ressenyes sobre 2 textos, contrastats amb bibliografia. Lliurar a la professora de l'assignatura en la data indicada.	75
Estudi i treball autònom individual	Preparació i estudi del temari	Preparació i estudi dels continguts teòrics i pràctics amb la finalitat d'assolir les competències previstes. L'alumnat ha de planificar el temps necessari per assolir de forma autònoma la matèria de cara a les proves avaluatives i pràctiques no presencials a realitzar.	15

Guia docent

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

1- ITINERARI A i B: Exàmens parcials: es proposa una primera avaluació parcial a mitjans del quadrimestre i una segona avaluació en la data oficial de l'examen complementari. Són recuperables, per separat, durant l'avaluació extraordinària.

2- ITINERARI B: Lliurament de 2 ressenyes sobre 2 textos contrastades amb bibliografia.

REQUISITS DE L' AVALUACIÓ:

- 1- És un requisit especificar la cronologia aproximada i període artístic de l'obra per a poder aprovar cada una de les preguntes.
- 2- Es farà mitja entre les 2 exàmens a partir de 4 sobre 10.

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'algun dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

Examen parcial 1

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves de resposta llarga, de desenvolupament (recuperable)
Descripció	Es realitzarà un examen parcial a mitjans del semestre, que serà recuperable durant el període de l'avaluació extraordinària. Tindrà una durada de 2 hores. ITINERARI A: - En aquest examen s'avaluaran els continguts desenvolupats en les classes teòriques i pràctiques. - Format de la prova: constarà de dues parts 1. Identificació i comentari d'obres, seguint el format de preguntes de resposta llarga 2. Pregunta-tema a desenvolupar, de resposta llarga o desenvolupament. ITINERARI B: - En aquest examen s'avaluaran els continguts desenvolupats en les classes teòriques i preparats de forma autònoma per l'estudiant - Format de la prova: constarà de dues parts 1. Identificació i comentari d'obres, seguint el format de preguntes de resposta llarga 2. Pregunta-tema a desenvolupar, de resposta llarga o desenvolupament.
Criteris d'avaluació	Format de la prova: constarà de dues parts. 1: Identificació i comentari d'obres, seguint el format de preguntes de resposta llarga. 2: Pregunta-tema a desenvolupar, de resposta llarga o desenvolupament. ITINERARI A: s'avaluaran els continguts desenvolupats en les classes teòriques i pràctiques. ITINERARI B: s'avaluaran els continguts desenvolupats en les classes teòriques i preparats per l'estudiant. Requisit: per poder aprovar és imprescindible esmentar la cronologia aproximada i període artístic de les obres. Requisit: Es farà mitja entre les 2 exàmens a partir de 4 sobre 10. Criteris de correcció: adequació a la pregunta formulada, ordre i claredat expositiva, capacitat de relació i de síntesi, adequació a les pautes treballades durant les classes teòriques i pràctiques, utilització del vocabulari específic.

Guia docent

Serà **recuperable** durant l'avaluació extraordinària.

Percentatge de la qualificació final: 50% per a l'itinerari A amb qualificació mínima 4

Percentatge de la qualificació final: 35% per a l'itinerari B amb qualificació mínima 4

Examen parcial 2

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves de resposta llarga, de desenvolupament (recuperable)
Descripció	Es realitzarà un examen parcial a finals del semestre, que serà recuperable durant el període de l'avaluació extraordinària. Tindrà una durada de 2 hores. ITINERARI A: - En aquest examen s'avaluaran els continguts desenvolupats en les classes teòriques i pràctiques. - Format de la prova: constarà de dues parts 1. Identificació i comentari d'obres, seguint el format de preguntes de resposta llarga 2. Pregunta-tema a desenvolupar, de resposta llarga o desenvolupament. ITINERARI B: - En aquest examen s'avaluaran els continguts desenvolupats en les classes teòriques i preparats de forma autònoma per l'estudiant - Format de la prova: constarà de dues parts 1. Identificació i comentari d'obres, seguint el format de preguntes de resposta llarga 2. Pregunta-tema a desenvolupar, de resposta llarga o desenvolupament.
Criteris d'avaluació	Format de la prova: constarà de dues parts. 1: Identificació i comentari d'obres, seguint el format de preguntes de resposta llarga. 2: Pregunta-tema a desenvolupar, de resposta llarga o desenvolupament. ITINERARI A: s'avaluaran els continguts desenvolupats en les classes teòriques i pràctiques. ITINERARI B: s'avaluaran els continguts desenvolupats en les classes teòriques i preparats per l'estudiant. Requisit: per poder aprovar és imprescindible esmentar la cronologia aproximada i període artístic de les obres. Requisit: Es farà mitja entre les 2 exàmens a partir de 4 sobre 10. Criteris de correcció: adequació a la pregunta formulada, ordre i claredat expositiva, capacitat de relació i de síntesi, adequació a les paules treballades durant les classes teòriques i pràctiques, utilització del vocabulari específic. Serà recuperable durant l'avaluació extraordinària.

Percentatge de la qualificació final: 50% per a l'itinerari A amb qualificació mínima 4

Percentatge de la qualificació final: 35% per a l'itinerari B amb qualificació mínima 4

Ressenyes

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	ITINERARI B: preparació de dues ressenyes sobre 2 textos, contrastats amb bibliografia. Lliurar a la professora de l'assignatura en la data indicada.
Criteris d'avaluació	ITINERARI B: en la data i indicada lliurament de 2 ressenyes sobre 2 textos contrastades amb bibliografia.

Percentatge de la qualificació final: 0% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 30% per a l'itinerari B

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Bibliografia bàsica

- LING, R., *Roman Painting*, Cambridge Univ. Press, 1998 (1991). Sign. 759.937 LIN
- KLEINER, D. E. E., *Roman sculpture*, Yale Univ. Press, 1992. Sign. 733.5 KLE
- ZANKER, P., *Augusto y el poder de las imágenes*, Alianza, Madrid, 1992. Sign. 700 ALI

Guia docent

Bibliografia complementària

A. Dictionaris:

- AGHION, I.; BARBILLON, C.; LISSARRAGUE, G., *Guía iconográfica de héroes y dioses de la antigüedad*, Alianza, Madrid, 1996. Sign. 704.9 AGH
- FATÁS, G.; BORRÁS, G., *Diccionario de términos de arte y arqueología*, Alianza, Madrid, 1999 (1988). Sign. 703 FAT
- FREDOUILLE, J. C., *Diccionario de civilización romana*, Larousse, Barcelona, 1996.
- GRIMAL, P., *Diccionario de mitología griega y romana*, Paidós, Barcelona, 1991.
- PARRAMON I BLASCO, J., *Diccionari de la mitologia grega i romana*, Edicions 62, Barcelona, 1996. Sign. 398.2 PAR
- SARIOL, S.; CUCURELLA, S.; MONCAU, C., *La mitologia clàssica. Literatura, art, música*, Barcanova, Barcelona, 1994. Sign. 398.2 SAR

B. Obres generals:

- ARCE, J., *Funus Imperatorum. Los funerales de los emperadores romanos*, Alianza, Madrid, 1988. Sign. 291.38 ARC
- ARROYO, A., *Vida cotidiana en la Roma de los Césares*, Alderabán, Madrid, 1999. Sign. 937.06 ARR
- BLANCO FREIJEIRO, B., *Roma imperial*, Madrid, 1990.
- CARCOPINO, J., *La vida cotidiana en Roma en el apogeo del Imperio*, ed. Temas de Hoy, Madrid, 1998. Sign. 937.06 CAR
- COARELLI, F., *Guida archeologica di Roma*, Mondadori, Milán, 1994.
- MARTÍNEZ, C.; LÓPEZ, J.; NIETO, C., *Historia del arte clásico en la antigüedad*, Madrid, Ed. universitaria Ramón Areces, 2010.
- ZARZALEJOS, M.; GUIRAL PELEGRÍN, C.; SAN NICOLÁS, M^a. P., *Historia de la cultura material en el mundo clásico*, UNED, Madrid, 2010.

C. Arts del color:

- LING, R., *Roman painting*, University Press, Cambridge, 1991.
- OLAGUER-FELIU Y ALONSO, F., *La pintura y el mosaico romanos*, Col. «Historia Visual del Arte», Barcelona, Vicens-Vives, 1989.

D. Etrusc i hel·lenístic:

- BIANCHI BANDINELLI, R.; TORELLI, M., *Etruria. Roma*, Utet, Turín, 1976.
- POLLITT, J. J., *El arte helenístico*, Nerea, Madrid, 1989 (1986). Sign. 709.38 POL

E. Arts del color:

- BARBET, A., *La peinture murale romaine. Les styles décoratifs pompéiens*, Picard, París, 1985. Sign. 759.937 BAR
- BLANC, N., *Au royaume des ombres. La peinture funéraire antique*, Réunion des musées nationaux, París, 1998. Sign. 759.938 ROY
- LING, R., *Roman Painting*, Cambridge Univ. Press, 1998 (1991). Sign. 759.937 LIN
- *Portraits de l'Égypte romaine*, Réunion des Musées Nationaux, París, 1998. Sign. 759.937 POR
- REINACH, A., *Textes grecs et latins relatifs a la peinture ancienne*, Macula, París, 1991 (1921). Sign. 759.01 REI
- SAURON, G., *La grande fresque de la villa des Mystères à Pompéi*, Picard, París, 1998.
- YACOB, M., *Splendeurs des mosaïques de Tunisie*, Ministerio de Cultura de Tunes, 1995.

F. Arts escultòriques

- GUIRAUD, H., *Intailles et camées romains*, Picard, París, 1996. Sign. 736.223 GUI
- KLEINER, D. E. E., *Roman sculpture*, Yale Univ. Press, 1992. Sign. 733.5 KLE
- ROSSELLÓ BORDOY, G., *La desintegración de la colección Despuig de escultura clásica*. Col. Trabajos del Museo de Mallorca, Palma, 2000.